

L'ENTERRAMENT DEL "COLOM"

Era un dijous, a primera de la tarda, i a estudi's feia festa, com de costum. Així que vaig obrir la porta de casa per eixir al carrer a jugar, en Mero'm féu:

—¿No saps, Cisquet? Que'l «Colom» es mort, i ben mort...

Me quedí plantat en el mateix llindar de la porta, sense fer moviment. El meu estimat «Colom» mort!... Aquell goç tan festós i bonic. I al dir «meu» no vull pas dir que'u fos amo. A casa meua no'n teniem de goç. Però, li portava tanta llei i la bestiola'm festejava tant que bé ho semblava que fóssem d'una mateixa casa.

El «Colom» era d'un caçador que vivia unes quantes portes més amunt de casa meua. No tenia pas al «Colom» sol. Al menys mitja dotzena: El «Tórt», el «Tigre», la «Mansa» i... no recordo ja'ls noms dels altres. Poc costaven de manteniment al seu amo; sort tenien dels veïns, aquelles bèsties. Però, d'entre tots els goços, el «Colom» era'l preferit per tothom, en gran manera per la mainada. Tan mansoil Pot dir-se que va ésser, en tots moments, un veritable company dels infants, i per damunt de tots, semblava tenir una inclinació per mi. Fins m'acompanyava a estudi, quedant mirant-me, tristoi, quan me'n entrava endins la classe. Moltes vegades, en plegant, a les onze, m'esperava en el portal de l'escola. Tots els xavals l'amoixaven, no mancant, per això, algú'n mala pècora que li etzibés una puntada de peu o un cop de pedra... que si jo ho veia ja la teniem armada: allò acabava a bufetada seca, per què, cal dir, en veritat, també altres nois eixien en defensa del «Colom». I es que aquest goç ho suportava tot, dels infants; dels petits i dels més grandassots: li pujàvem a cavall, li fèiem portar la cartera dels llibres, caminar dret... en fi: tot lo imaginable per jugar i riure. El «Colom» quiet sempre, i si se'l molestava massa s'esquitllava silencios, sense roncar ni mossegar mai.

Amb la voluntat que jo tenia a la bèstia no es estrany que en sentir les paraules d'en Mero,—Que'l «Colom» es mort, i ben mort...—rebés tal impressió, quedant-me mut i, fins, potser, groc, com la cera... I després, de sopte, vaig preguntar:

—¿On es, Mero? On es?

—Allà, sota'l taronger de l'horta—me respongué'l meu amigué.

Els dos ens esmunyírem, ràpid, cap al lloc indicat. En ésser-hi ja trobàrem el «Colom» voltat d'altres marrecs. Entre ells hi havia en Jan, el noi del caçador, que cridava que no'l toquessin. I arran la

soca del taronger sec,—única resquícia de la gran horta de cà'n Ballot, que anys endarrera fou l'admiració dels nostres pares i avis—recolzada s'hi destacava la figura d'una noieta d'uns vuit anys, la Sila, pobrement vestida, sostenint en braços a un germanet seu, que just si tindria un any i mig. El «Colom» també estava força amb ella, i sobre tot amb el menut, que no se li movia del costat, com guardià, mentre la moça jogava amb altres companyones.

En Jan, al punt, va donar ordres:

—Ara l'anirem a enterrar.

—¿A on, Jan?—interroguí, impacient.

—Darrera'l badiu de casa—seguí'l noi.—Espereu-me, que vaig a cercar dugues canyes, i amb l'estora que tenim per tapar els conills, en farem un baiart. Tal dit tal fet. Tot seguit compareixia amb les canyes, un troç d'estora i cordills, engiponant, traçudament, l'aparell. El «Colom» anà a raure damunt del baiart. I's posà la «comitiva» en marxa, amb alegria de gairebé tota la quitxalla, que anava pels costats, cridant i simulant cantar les absoltes. Darrera els dos nois que portaven el «Colom»—en Jan i en Mero—seguíem, només, jo i la Sila amb el petitet en braços, sense dir paraula i, perquè no dir-ho, amb tanta tristesa que quasi ploràvem.

En arribar darrera'l badiu de cà'n Jan tots ens paràrem, depositant el goç a terra. I amb un magalló i una pala, que un dels nois s'havia proporcionat, comengaren a fer el clot, i quedà llest tan depressa que paresqué un miracle. Tot això amb gran aldarull, encara que no pas per part meua i de la noia. I tiraren el «Colom» dintre'l clot, anant-lo colgant amb terra i quan ja només se li ovirava'l cap un dels més desvergonyits de la colla compareix amb una pedra grossa, i en aixecar els braços enlaire per tirar-la damunt el cap del goç, jo, fet una fera, abrahonant-me amb ell, anàvem per terra, amb perill de prendre mal un i altre, amb aquella pedra. Els punys meus no paraven en el cos i en el cap de l'altre xicot, i en alçar-se'ls demés per a descompartir-nos reheren també ells i s'escabulliren, empaitant-los, encara, a pedrades...

I vaig restar tot sol... Ah, no: sol no; que no's mogué d'aprop del «Colom» la Sila, amb el seu germanet en braços, com éria, amb els ulls fixes en la bestiola... I mentre jo anava colgant el «Colom», de poc en poc, com si temés fer-li mal, per la cara de la noia, plantada, encara, al mateix lloc, lliscaven unes llàgrimes... i en veure-ho el menut li feu, bo i amoixant-la:

—¿Pores, teta? ¡Pubeta teta!...

FRANCESCH MAS-ABRIL